4. Fra ikrafttrædelsen af en fælles markedsordning i en bestemt landbrugssektor tilkommer det alene fællesskabsmyndigheden at træffe bestemmelse om midlertidig opretholdelse af enhver national ordning til regulering, intervention eller kontrol vedrørende de pågældende produkter.

I sag 82/71

angående en anmodning, som i henhold til EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Pretura (underretten) di Bari for i en sag, som verserer for nævnte ret mellem

DEN ITALIENSKE REPUBLIKS ANKLAGEMYNDIGHED

og

SOCIETA AGRICOLA INDUSTRIA LATTE (SAIL), aktieselskab med hjemsted i Bari,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikler 37 og 90, af artikel 22 i Rådets forordning nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter og af artikel 2 i Rådets forordning nr. 2622/69 af 21. december 1969 om ændring af forordning nr. 804/68 i forbindelse med de italienske bestemmelser vedrørende distribution og salg af konsummælk,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene J. Mertens de Wilmars og H. Kutscher, dommerne A.M. Donner, A. Trabucchi, R. Monaco og P. Pescatore (refererende),

generaladvokat: K. Roemer
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

## DOM

## Præmisser

1. Ved kendelse af 3. juli 1971, indgået til Domstolen den 20. september 1971, har Pretura di Bari i medfør af EØF-traktatens artikel 177 anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af visse af EØF-trak-

tatens bestemmelser, navnlig artiklerne 37 og 90, samt vedrørende fortolkningen af Rådets forordninger nr. 804/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT 1968 I, s. 169; org. ref. JO L 148, s. 13) og nr. 2622/69 af 21. december 1969 om ændring af den ovennævnte forordning (JO L 328, s. 8);

fortolkningsanmodningen er fremsat med henblik på den italienske lovgivnings bestemmelser om konsummælk, nærmere bestemt forskrifterne vedrørende »mælkecentraler«.

*Vedrørende Domstolens kompetence*

2. Både Den italienske Republiks regering og Kommissionen har rejst indsigelse under henvisning til, at Domstolen anmodes om direkte at kvalificere forskrifterne vedrørende »mælkecentralerne« i forhold til traktaten og således udtale sig om, hvorvidt den pågældende ordning er forenelig med fællesskabsretten;

   det er navnlig opfattelsen hos Den italienske Republiks regering, at dette ville medføre en sammenblanding af de retsveje, som består ifølge henholdsvis artikel 177 og artikel 169, og at Domstolen derfor ikke kan besvare de stillede spørgsmål.

3. Selv om Domstolen under anvendelsen af traktatens artikel 177 ikke er kompetent til at træffe afgørelse om, hvorvidt en national retsregel er forenelig med fællesskabsretten, kan den imidlertid af de spørgsmål, der er stillet af den nationale ret, og under hensyn til de af denne fremlagte oplysninger uddrage de elementer, som vedrører fortolkningen af fællesskabsretten, for at sætte nævnte ret i stand til at løse det retlige problem, den har fået forelagt.

4. Videre er det opfattelsen hos Den italienske Republiks regering, at spørgsmålene ikke kan behandles, idet Domstolens eventuelle svar ville få virkning på anvendelsen af en medlemsstats strafferet.

5. Artikel 177, der er holdt i almindelige vendinger, sondrer ikke mellem, om den nationale procedure, inden for hvilken de præjudicielle spørgsmål er stillet, har strafferetlig karakter eller ej;

   fællesskabsretten kan ikke have forskellig virkning under hensyn til de områder af national ret, på hvilke den kan indvirke;

   Domstolen er derfor kompetent til at besvare de stillede spørgsmål.

*Vedrørende realiteten*

6. Den nationale ret skal anvende italienske straffebestemmelser på forhold, der kvalificeres som overtrædelse af de retsforskrifter, som tillægger »mælkecentralerne« en eneret til forsyning og salg i visse områder;

   med henblik på tvistens afgørelse har retten dels stillet nogle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikler 37 og 90, dels anmodet om en fortolkning af bestemmelserne i forordningerne nr. 804/68 og 2622/69.

7. Rådet og Den italienske Republiks regering er af den opfattelse, at ordningen med »mælkecentraler« som følge af sin særlige karakter skal bedømmes ikke under hensyn til artiklerne 37 og 90 men ud fra rent landbrugsmæssige synspunkter, da ordningen er en national markedsordning, hvis opretholdelse er sikret, så længe den ikke er blevet erstattet af en fælles markedsordning;

   det hedder nemlig i artikel 38, stk. 2, at de almindelige bestemmelser vedrørende fællesmarkedets oprettelse finder anvendelse på landbrugsvarer, medmindre andet er bestemt i traktatens afsnit om landbruget.

8. Det vil på baggrund af denne konstatering og dens eventuelle konsekvenser for løsningen af hovedsagen være hensigtsmæssigt først at gennemgå det tredje spørgsmål om fortolkningen af forordningerne nr. 804/68 og 2622/69, som er vedtaget inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik;

   dette spørgsmål er, om udløbet af den frist, der er fastsat i artikel 22, stk. 2 i forordning nr. 804/68 og forlænget ved artikel 2 i forordning nr. 2622/69, indebærer en pligt til at fjerne foranstaltninger, som eventuelt er i strid med traktatens principper, og navnlig til at ophæve en salgseneret, som en medlemsstat for visse dele af sit territorium har tildelt nogle produktionsorganer, der er oprettet i henhold til lov.

9. Betydningen af de nævnte bestemmelser kan kun fastlægges inden for rammerne af den almindelige sammenhæng i de forordninger, som de er en del af;

10. a) den endelige markedsordning for mælk og mejeriprodukter blev som helhed oprettet ved forordning nr. 804/68, der efterfulgte Rådets forordning nr. 13/64 af 5. februar 1964 om gradvis oprettelse af en fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter;

    det hedder imidlertid i førstnævnte forordnings artikel 22, stk. 2, at fællesskabsreglerne om supplerende foranstaltninger med hensyn til varerne under position 04.01 i den fælles toldtarif — herunder navnlig konsummælk — skal fastsættes senere, dog senest før udløbet af overgangsperioden;

ifølge samme stykkes fjerde afsnit kunne Den italienske Republik indtil den 31. december 1969 opretholde »foranstaltningerne, der regulerer bestemte områders forsyning med konsummælk«;

det er ubestridt, at denne bestemmelse tog sigte på ordningen med »mælkecentraler«;

11. b) ifølge betragtningerne til Rådets forordning nr. 2622/69 forekom det uhensigtsmæssigt i løbet af mejeriåret at ophæve de særlige for Den italienske Republik gældende nationale forskrifter, hvorfor forordningen indeholdt en udsættelse til 31. marts 1970 af den frist, der var fastsat i artikel 22, stk. 2, sidste afsnit i forordning nr. 804/68;

12. c) et forslag fra Kommissionen forelagt Rådet den 17. marts 1970 med henblik på at give Den italienske Republik hjemmel til for en ny periode, midlertidigt og til den 31. marts 1972, at opretholde de gældende regler med hensyn til mælkecentralerne (JO C 43, s. 5) blev ikke tiltrådt af Rådet før udløbet den 31. marts 1970;

13. d) ved forordning nr. 1411/71 af 29. juni 1971, der blev vedtaget senere end tidspunktet for de omstændigheder, der behandles under sagen ved den nationale ret, og derfor ikke kan finde anvendelse på disse, vedtog Rådet supplerende regler for den fælles markedsordning for de produkter, der henhører under den fælles toldtarifs position 04.01 (EFT 1971 II, s. 363; org. ref. JO L 148, s. 4);

denne forordnings artikel 4 bestemmer, at gennemførelsen af nævnte ordning imidlertid stadig er afhænig af, at Rådet senere udarbejder visse forskrifter med hensyn til omsætningen af mælk bestemt til menneskelig ernæring;

i samme forordning gav Rådet ud fra den betragtning, at Italien havde påbegyndt udarbejdelsen af foranstaltninger til ændring af mælkecentralernes struktur, samt for at undgå, at denne reform blev bragt i fare, Den italienske Republik bemyndigelse i henhold til artikel 9, stk. 2 til indtil 31. marts 1973 at opretholde forskrifterne for mælkecentralerne, således som de bestod pr. 31. marts 1970.

14. Det fremgår af alle disse bestemmelser, at markederne for mælk og mejeriprodukter fra ikrafttrædelsen af forordning nr. 804/68 er blevet underlagt en endelig ordning, uanset at denne endnu i visse henseender er ufuldstændig;

fra dette tidspunkt tilkom det alene fællesskabsmyndigheden at træffe bestemmelse om midlertidig opretholdelse af enhver national ordning til regulering, intervention eller kontrol vedrørende de pågældende produkter;

ved at fastsætte den 31. december 1969, datoen for udløbet af overgangsperioden, som grænse for Den italienske Republiks udsættelse med hensyn til »mælkecentralerne« drog Rådet konsekvenserne af, at denne ordning var uforenelig med de principper, som var lagt til grund for den markedsordning, der skulle gælde for den pågældende sektor;

15. med det ordvalg, hvormed Rådet ved forordning nr. 2622/69 indrømmede Den italienske Republik en forlængelse på tre måneder af den oprindelige frist, gav det i øvrigt udtryk for, at det kun anså indrømmelsen for rent midlertidig med henblik på at sikre, at ophævelsen af salgseneretten faldt sammen med afslutningen at det løbende mejeriår;

selv om det af forordning nr. 1411/71 kan udledes, at fællesskabslovgiveren havde til hensigt at give Italien en vis supplerende frist, der skulle muliggøre omformningen af »mælkecentralerne«, er det dog en kendsgerning, at på tidspunktet for de omstændigheder, hvorom den nationale ret skal træffe afgørelse, var den eneste gældende bestemmelse, som vedrørte ordningen med disse centraler, bestemmelsen i forordning nr. 2622/69, der i artikel 2 fastsatte udløbet af tillægsfristen til den 31. marts 1970;

det følger heraf, at der på tidspunktet for de omstændigheder, hvorom den nationale ret skal træffe afgørelse, fandtes en specifik bestemmelse i en forordning, der medførte, at den til »mælkecentralerne« indrømmede salgseneret skulle ophæves, og at de nationale lovbestemmelser, der hjemlede denne eneret, derfor ikke kunne finde anvendelse;

16. under disse omstændigheder skulle der på det pågældende tidspunkt gives fuld retsvirkning til bestemmelsen i traktatens artikel 40, stk. 3, andet afsnit, hvoraf det fremgår, at den fælles ordning af landbrugsmarkederne, uanset den herfor valgte form, under alle omstændigheder skal indrettes således, at »enhver form for forskelsbehandling af Fællesskabets producenter eller forbrugere« udelukkes.

17. Under hensyn til svaret på det tredje spørgsmål findes det unødvendigt at undersøge de øvrige spørgsmål fra Pretura di Bari.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af Pretura di Bari ved kendelse af 3. juli 1971, for ret:

**Udløbet af fristen i artikel 22, stk. 2 i Rådets forordning nr. 804/68 af 27. juni 1968, som forlænget ved artikel 2 i forordning nr. 2622/69 af 21. december 1969, indebar på tidspunktet for de omstændigheder, hvorom den nationale ret skal træffe afgørelse, at der skulle ske ophævelse af den salgseneret, der var gældende ifølge den i de nævnte bestemmelser omhandlede »ordning for indsamling og distribution af mælk i Den italienske Republik«, og medfører derfor, at alle nationale lovbestemmelser, der hjemler denne eneret, ikke kan finde anvendelse.**

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 21. marts 1972.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

## FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT KARL ROEMER FREMSAT DEN 23. FEBRUAR 1972

*Høje Ret.*

Firma SAIL, et italiensk selskab med hjemsted i Bari, driver et mejeri i Gioia del Colle. Den 17. april 1971 leverede det gennem sin forhandler homogeniseret pasteuriseret Perla-sødmælk til en mælkehandler i Bari. Sundhedspolitiet optog rapport vedrørende denne forretning og foranledigede en retssag anlagt ved underretten i Bari.

Dette kræver, med hensyn til italiensk ret, følgende oplysninger. I medfør af artikel 1 i lov nr. 851 af 16. juni 1938 (Gazzetta ufficiale (lovtidende) nr. 147) kan der oprettes mælkecentraler i kommuner, i hvilke det daglige forbrug af konsummælk ikke ligger under 100 hektoliter. Disse har til opgave at indsamle mælk til det umiddelbare lokale forbrug, sikre mælkens renhed, behandle den således, at der ikke består nogen sundhedsfare, og forberede den til salg på en sådan måde, at enhver forfalskning udelukkes. Centralerne oprettes efter anmodning fra kommunerne med tilladelse fra den lokale statslige forvaltningsmyndighed (Prefetto) og efter ministeriel godkendelse. Oprindeligt var det forudset, at kommunerne skulle overlade oprettelsen og ledelsen af mælkecentralerne til brancheforeninger af korporativ natur. Da korporationerne og det korporative økonomiske system ophørte med at eksistere ved den fascistiske æras endeligt, har centralerne siden kunnet ledes direkte eller overlades til private selskaber under kommunernes kontrol. I medfør af den nævnte lovs artikel 11 har centralerne pligt til at købe mælk hos alle producenter i en zone, der fastlægges af den lokale statsmyndighed under hensyn til befolkningens behov. Undtagelsesvis kan centralerne — ifølge lovens artikel 12 — af den kompetente lokale statsmyndighed bemyndiges til at indføre mælk andetsteds fra, dersom produktionen i den reserverede zone er utilstrækkelig. I nærværende sammenhæng er det først og fremmest lovens artikel 13, der er af vigtighed. Ifølge denne artikel fastsætter den lokale statsmyndighed for kommuner med mælkecentraler det område, i hvilket det er forbudt at indføre og sælge mælk, der ikke stammer fra mælkecentralen. Ved siden af en række andre undtagelser er der kun fastsat en bemyndigelse for forarbejdningsvirksomheder til direkte hos producenterne at købe mælk, som er nødvendig